

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМПЕРНИЙ ЖИВОПИС ІКОНИ НАМІСНОГО РЯДУ

Освітня програма «Образотворче мистецтво»

Першого (бакалаврського) рівня

Спеціальність **023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 3 від 29.10.2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Темперний живопис ікони намісного ряду
Викладач (-і)	Попенюк Юлія Анатоліївна - кандидат мистецтвознавства, доцент
Контактний телефон викладача	+380678112523
E-mail викладача	yuliya.popenyuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації із студентами проводяться відповідно до графіку розміщеного на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Дисципліна "Темперний живопис ікони намісного ряду" присвячена вивченню художніх, технологічних і духовних аспектів створення ікон, що займають центральне місце в іконостасі православного храму. Курс спрямований на формування знань і практичних навичок роботи в техніці темперного живопису з дотриманням канонічних вимог та стилістичних особливостей намісних ікон.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета дисципліни "Темперний живопис ікони намісного ряду" сформувані у студентів знання про історію, функцію і композиційні особливості ікон намісного ряду, забезпечити освоєння техніки темперного живопису для створення сакральних образів.</p> <p>Основні цілі викладання дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомити студентів із роллю ікон намісного ряду в іконостасі та храмовому мистецтві. 2. Надати знання про матеріали, інструменти та технічні прийоми темперного живопису. 3. Забезпечити практичне освоєння процесу створення ікони, включаючи підготовку основи, нанесення рисунка та роботу з кольором. 4. Розвивати у студентів навички аналізу і відтворення канонічних образів та композицій. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Програмні компетентності</p> <p>ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ФК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно просторового та візуального середовища.</p> <p>ФК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.</p>	

ФК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого мистецтва, та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	26
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
------	--------	-------------------	-------------------

2 курс 3 семестр. (Залік).

Модуль 1. Особливості техніки жовткової темпері.

Тема 1. Структура та формування українського іконостасу. Характеристика ікон намісного ряду.	4		
--	---	--	--

Тема 2. Копія ікони візантійського стилю з намісного ряду іконостасу. <i>Формат</i> : 40 см по більшій стороні; <i>матеріали</i> : дошка, левкас, жовткова темпера.		14	30
Тема 3. Творча ікона з одно- або двофігурною композицією «Богородиця Одигітрія», «Христос Пантократор», «Святий Миколай», тощо. <i>Формат</i> : 40 см по більшій стороні; <i>матеріали</i> : дошка, левкас, жовткова темпера.		12	30
	4	26	60

6. Система оцінювання дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання з навчальної дисципліни проводиться з метою перевірки знань і вмінь студентів, виявлення якості засвоєних компетентцій, формування рейтингу успішності. Оцінювання результатів навчання відбувається на принципах систематичності, об'єктивності та прозорості.</p> <p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Оцінювання результатів навчання відбувається згідно положення «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» розміщеного на сайті університету: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf</p> <p>Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти визначені у Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf</p> <p>Семестровий (підсумковий) контроль з дисципліни «Темперний живопис ікони намісного ряду» проводиться у формі заліку. Залік передбачений в кінці 4 семестра. Навчання оцінюється за 100 бальною шкалою.</p>	
Шкала оцінювання		
Університетська	Національна	Шкала ЄКТС
90-100	5	відмінно
80-89	4	добре
70-79		С
60-69	3	задовільно
50-59		Е

26-49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25		Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Оцінювання результатів навчання з дисципліни передбачає поточне оцінювання на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, а також складання заліку.

Загальна система розподілу балів за різні види робіт

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	
Тема 2	45
Тема 3	45
Самостійна робота	
Тема 2	5
Тема 3	5
Заг. к-ть	100

Вимоги до письмової роботи

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма студентами самостійної роботи. Самостійна робота передбачає виконання студентами завдань до кожної теми згідно силабуса. Це завдання пов'язані із роботою із словниками, виконанням рефератів, творчих робіт, презентацій тощо.

Конвертація балів за кожну тему самостійної роботи:

Національна шкала оцінювання	Конвертація у бали
5	5
4	4
3	3
2	-

Практичні заняття

Практичні заняття передбачають вивчення студентами тем згідно силабуса. Студенти виконують практичні завдання.

Система оцінювання практичних занять визначена у Положенні про «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника».

Конвертація балів з навчальної дисципліни за кожну тему практичного заняття:

	Національна оцінювання	шкала	Конвертація у бали
	5		45
	4		35
	3		25
	2		-
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Умови допуску до підсумкового контролю визначаються в Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf) та згідно положення «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» розміщеного на сайті університету: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf</p> <p>Студент допускається до семестрового контролю при відсутності пропусків занять та виконанні усіх видів робіт передбачених силабусом навчальної дисципліни.</p>		
Підсумковий контроль	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>залік</u> в кінці семестра.</p> <p>Залік виставляється на останньому занятті. Оцінка у 100 – бальній шкалі формується як сума балів за практичні заняття та самостійну роботу студента.</p>		
7. Політика навчальної дисципліни			
<p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності визначено в таких документах ЗВО:</p> <p>1. Положенні про запобігання академічному плагіату (нова редакція)у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf</p> <p>метою якого є запобігання та виявлення плагіату в наукових, навчально- і науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників, здобувачів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання; розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.</p> <p>2.Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція),</p>			

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf> , в якому зазначаються права та обов'язки комісії, вимоги до її складу та порядок роботи;

3. Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція), <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf> ,

в якому принцип академічної доброчесності сформульовано як один із основних принципів поведінки члена університетської громади.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски занять здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) практичних занять, підготовки індивідуальних творчих завдань (проектів, презентацій, рефератів) та опрацювання літератури із лекційних курсів.

Додаткові бали

Додаткові бали здобувачі освіти можуть отримати за написання рефератів, поглиблене вивчення певних питань за додатковою літературою з лекційних курсів; виконання додаткових завдань із практичних занять.

За рішенням кафедри здобувачам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів тощо, можуть присуджуватися додаткові бали.

Неформальна освіта

Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

1. Рекомендована література

1. Голубець О. Українське мистецтво ХХ ст., Колір ПРО., Л., 2020. 200 с.
2. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Ліра-К. 2021. 182 с
3. Димитрій (Ярема), Патріарх. Іконопис Західної України XVI – поч. XVII ст. наук. ред. М. Гелитович ; упоряд. К. Маркович. – Львів : Друкарські куншти, 2017. – 595, (1) с. : іл.
4. Іванчо І. Ікона та літургія./ Пер. з угорськ. о. Л. Пушкеш. Іванчо Іштван. – Львів: Свічадо, 2009. – 500с.
5. Катрій Юліан. Пізнай свій обряд. – Львів: Свічадо, 2004.– 471 с.
6. Комарницький, А. С. "ІКОНОПИС ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КНЯЗІВСТВА (КІН. ХІ–СЕРЕДИНИ ХІV СТ.): СИНТЕЗ УНІВЕРСАЛЬНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО." Мистецтво України в контексті інтеграції з художньою культурою Заходу (до 40-річного ювілею кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації ПНУ): збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 19-20 жовтня 2023 р. Івано-Франківськ: Поліграфія «Зebra», 2023. 229 с. (2023): 75. <http://surl.li/pxvdr>
7. Косів Р. Церковне мистецтво риботицького осередку 1670-1760-х років: майстри, іконографія, художні особливості : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.05. / Львівська національна академія мистецтв. Львів, 2019. 474 с.
8. Косів Р. Р. Ікона «Богородиці Замилування з Єсеєвим Древодом» кінця XVII ст. з церкви у Войниліві на Івано-Франківщині: мотиви та символіка іконографії. Вісник

- Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2020. №2. С. 94-98.
9. Косів, Роксолана Романівна. "Творчість Стефана, маляра Пашецького (1730-ті роки): атрибуція й стилістична характеристика в контексті українського іконопису." (2020). <http://surl.li/pxuyu>
 10. Креховецький Я. Богослов'я та духовність ікони. – Львів: Свічадо, 2000. – 184 с.
 11. Крип'якевич І. Історія української культури / за загальною редакцією І.Крип'якевича. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – 656с.
 12. Лесів Т. Естетичний та соціальний вимір сучасного іконопису. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2019. Вип. 3. С. 377–381.
 13. Лесів Т. Іконопис сьогодні: професор Роман Василик і кафедра сакрального мистецтва. Вісник Львівської національної академії мистецтв. Львів, 2019. Вип. 39. С. 53–72.
 14. Лєпахін В. Ікона та канонічність / Пер. з рос. Т. Тимо. – Львів: Свічадо, 2001.- 288 с.
 15. Лубський В.І. Релігієзнавство : Підручник. – К.: Академвидав, 2003. - 432 с.
 16. Новікова К. На перехресті світу і духу. Короткий нарис про сакральний живопис України. – К.: Темпера, 2013.- 328 с. іл..
 17. Овсійчук В.А. Класицизм і романтизм в українському мистецтві. – К.:Дніпро, 2001. – 444с.
 18. Овсійчук В.А. Майстри українського барокко. Жовківський художній осередок. – К.: Наукова думка, 1991. – 400 с.
 19. Овсійчук В. Оповідь про ікону. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2000. – 297 с.
 20. Овсійчук В. Українське малярство Х – XVIII століть. Проблема кольору. Львів: Інститут народознавства НАН України, 1996. – 480с.
 21. Откович В.П. Народна течія в українському живопису XVII – XVIII століть/ АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т.Рильського. Львівське відділення. Відп. Ред.М.І.Моздир.- К.: Наукова думка, 1990. – 94 с.
 22. Откович В. Українська ікона XIV – XVIII століття. Львів: Світло і Тінь,1999. – 97 с.
 23. Откович В. Українська народна ікона / Альбом. – Л.: Ліга-Прес; 2010.-100 с., іл.
 24. Свенціцька В., Сидор О. Спадщина віків. Львів: Каменяр, 1990. – 72 с.
 25. Свенціцька В. Світ очима народних майстрів. Українське народне малярство XIII – XX століть. – К.: Мистецтво, 1991.– 304 с.
 26. Семчишин Гузнер О. Модест Сосенко (1875-1920): монографія. Львів : Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького, 2020. 468 с.
 27. POLYVACH, Mariia. "ІКОНОПИС НА ТЕРЕНАХ РУСІ." АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК (2022): 202217. http://aphn-journal.in.ua/archive/55_2022/part_2/55-2_2022.pdf#page=17
 28. Chumachenko, Olena. "ІКОНОПИС ЯК ОБРАЗОТВОРЧА СКЛАДОВА ОБРЯДОВО-РИТУАЛЬНОГО ENTERTAINMENT У КОНТЕКСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ КИЇВСЬКОЇ РУСІ." Культура і сучасність 2 (2022): 141-145. <http://surl.li/pyprn>

Допоміжна

1. Микола Бідняк. Живопис, графіка. Книга-альбом. - К. : Мистецтво, 2008. - 608 с.

2. Станкевич М. Словник українського сакрального мистецтва / Михайло Станкевич, Софія Боньковська, Роман Василик, Людмила Герус, Ростислав Забашта; В.о. НАН України. Ін-т народознавства; Наук. ред. Михайло Станкевич.– Львів : Ін-т народознавства НАН України, 2006.– 288 с.
3. Степовик Д. Історія української ікони Х – ХХ століть. – К.:Либідь, 2008. – 440с.
4. Український іконопис XII-XIX ст. з колекції НХМУ : Альбом / упоряд. Ю. Литвинець ; авт. ст. Л. Членова. - Хмельницький : Приватна фірма "Галерея"; К. : ТОВ "Артанія Нова", 2005. - 256 с.: іл.

Інформаційні ресурси

1. Релігійно-Інформаційна Служба України https://risu.ua/about_us
2. Нариси з історії українського мистецтва <https://ukrartstory.com.ua/tekst-statti/ikonopis-chastina-2.html>

Викладач _____ доц. Попенюк Ю.А.